

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvatski na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L 24.— Upravništvo v Trstu (3) ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 14.

V Trstu, dne 10. maja 1923.

Leto IV.

KOJIM PUTEM

Tako pita «Učiteljski List».

Ja velim: Desnim ili levim; jer srednjeg tu puta nema. Jedna je istina, jedno poštenje, jedna duša, a i jedan Bog; tako pred nama stoji samo jedan ravni put, kojim valja da hodamo prema svom cilju. Poštenje i istina ima samo jedno lice; drugo lice je laž i nepoštenje. Poštenjaci poznadu samo jednu stazu, a na toj pobjeduju ili padaju. Nepoštenjacima su sve staze jednake, po svima hodaju; sada u belini, a onda u crnini. Hodaju danju i noću, a ponajveć po tmici. Nepoštenjaci ne biraju sredstva; sva su im sveta i dobrodošla. Poštenjak ne će rabiti noža da ubija nego da reže kruh. Njemu pred očima neprestano sveti svetlo istine. Ko mornar što već iz daleka upravlja svoj brod prema svetioniku, tako i poštenjak u svetionik istine, pravice i poštenja lebdi mu u sve dane života pred očima. A to je glavno; za drugo se i ne pita. Pošten čovek živi u idealima, za ideale i prema idealima. Ideal može biti samo moralna savršenost; vrhunac mu je skoro nedostižna krepost, što ju on gleda u daljini. Nema tu govora nit može o nepoštenim, prljavim idealima. Ideal je samo pošten; nepošteni ideali nisu ideali. Poštenjak hoda po poštenim putevima uprtim očima prema idealu. Idealnog poštenjaka postavite kamo hoćete, on ne može neg idealno i pošteno **misлити** i nešto pošteno **želeти**. Možete mu začepiti usta, možete mu vezati ruke i noge, on će šuteti, trpeti, pregarati, ali njegova duša biti će slobodna, čista i sveta i ne će se u njoj poroditi niske strasti i nečiste misli. Ovo je glavno; sve drugo je nuzgredno. Ko je pošten i ima ideale, prema kojima mora da živi, radi i postupa, ako ne će da se proti njemu pobuni čitavo njegovo biće, tomu se putovi i vidici sami otvaraju, po kojima će svoj život upravljati i udesiti.

Komu čoveku jasni su nazori i poznati ideali, za koje mu se duša zagrijala, taj nije u nevolici kako će živeti. Glavno je tu misao i duševna sadržina. Poštene misli, nakane i želje upravljaju ruke i noge i jezik, te će ih postiviti u svoju službu. Poštenjaci idealisti zato će samo desnom poštenom stazom kročiti napred prema moralnim ciljevima. Ne može poštenje hodati po nepoštenu putu. Ne može se pomisliti, da ideali i poštenje gaze blato radi blata, ili da bi nepoštenje tražilo svetle staze poštenja. Ko

pošten, pošteno radi i govori i nastupa; i ne će nepoštenim stazama i sredstvima da se dočepa moralne svrhe. Pošteno se poštenjem postizava. Nepošteno nepoštenjem. Nemoralno je rabiti nemoralna sredstva u moralne svrhe; a isključeno je opet i absurdnost rabiti moralna sredstva u nemoralne svrhe. Moralka i etika pozna i pripoznava samo moral i nemoral, poštenost i nepoštenost. Među obim suprotnim pojmovima jeste praznina — ništa! Poštenje i moral ne poznaju srednjeg puta. «Srednjeg puta» slože se ljudi «srednjega» spola; ljudi čovečijih uda s bikovom glavom. Njime se služe «dvospolni» ljudi; i oni, kojim je desno lice čovekovo, a levo životinjsko. Ovakovi nakaženi ljudi telom, slika su i prilika duševne nakaženosti onih, koji skaču s leva na desno i okrenuto; oni, koji kušaju hodati po onoj poštenoj i nepoštenoj stazi, oni, koji služe — kakovo se reče — Bogu i vragu, oni, koji mole a ujedno proklinju Boga. Ovi i ovakovi su nepoštenjaci i ljudi bez moralnih viših ciljeva; nesretna su bića bez ideala i bez kormila i kaži puta. Vrludaju u životu ko bezglavci. Mrtve su noćne sene bez glav. Ovakovi ljudi neljudi sve što čine i govore, imaju za svrhu pogano i nečisto. Ako i govore lepo, cifrasto, kako to zahteva etiketa i civilizacija i moda, to im govorenje ne može prikriti gnusnu dušu. Jedno poštenje zahteva i jednog čoveka; ono predstavlja celog čoveka. Pošten čovek traži poštena sredstva i hoda po svetlu danu ravnim stazama. Ako i mora kadagod obići stenu i propad na širokoj cesti, on će ga zdravo proći, da nastavi put, što mu pokazuje i rasvetljuje njegovo poštenje, ideali i njegov značaj. Značajna (karakterna) duša zlatna je posuda uzvišenih misli, plemenitih želja i odluka. Bez te zlatne posude karaktera — protresu i pogube sve i najlepše hipne želje i osnove. Karakteran zato čovek, i samo on, trajno može nositi plemenitost i trajno se pošteno vladati i hodati. Jedino značajan čovek hoda desnom pravom stazom.

NEKO LIKO O NRAVNI VZGOJI

Humanizem, ki je ob zatonu srednjega veka z vso silo posegel v duševno življenje Evrope, da so se potem stoletja hranila iz njegovih korenin, je tudi v vzgojeslovju uveljavil svoj vpliv s popolno nadvlado intelekta, razuma.

Antično načelo, da bodi vzgoja harmonična, se sicer tudi v novem veku ni pozabilo, toda dejansko se ni upoštevalo in se tudi danes ne upošteva, ker je glavna naloga vsega današnjega šolstva, preskrbeti vzgojencu čim največ suhega znanja, ki ponavadi niti praktičnim zahtevam življenja ne zadošča. Beseda »vzgoja« se sicer danes neprestano ponavlja, kadar se govori o šolstvu, toda vzgoje je v šoli v resnici tako malo, da sploh ne more bistveno vplivati na razvoj mladine. Zoperno je že, kolikor se ponavlja, da je mladina up prihodnosti. V resnici je ta mladina v vzgojnem oziru tako zanemarjena, da zaostajamo za vzgojo, ki jo vidimo pri kulturnih narodih daleč v globini starega veka. Stari svet je namreč najbolj gledal (Grki do perzijskih, Rimljani do kartaginskih vojn), da je bil otrok npravno vzgojen. Dandanes je z enostranostjo umske šole harmonična vzgoja čisto zavržena.

Kako, da je humanizem prezrl npravno vzgojo? Ker je bil cerkveni vpliv na šolstvo v srednjem veku izredno velik in ker je duhovništvo prevzelo etično vzgojo ljudstva v svoje roke. Pri tem se je predšolska vzgoja popolnoma pozabila ter se je še posebno zanemarila z vpeljavo ljudskošolske obveznosti po nekaterih državah Evrope v minulemu stoletju. Značilno je, kar citamo v 2. številki »Socialne misli«, letnik 1922: »... poskrbimo, da naša mladina v šolski in zlasti še v pošolski dobi postane deležna kar najboljše socialne vzgoje!« — Prof. K. Ozvald govori namreč o socialni vzgoji v smislu npravne vzgoje, toda temelj te se ne poklada v šoli ali še celo pozneje, ampak v predšolski dobi otroka. Genialni pedagog Komenský je sicer o prvi vzgoji, ki jo imenuje **materino šolo**, na široko razpravljaval v Informatoriju, toda njegove besede se niso dovolj upoštevale, ker je bil izgnanec, in še danes niso prišle do veljave, kakor se niso uveljavile doslej misli tega veleuma o npravstveni vzgoji. Vprašanje vzgoje otroka v predšolski dobi, torej v najnežnejši mladosti, je pravzaprav ključ človekove prihodnosti in dokler si ne bodo moderni vzgojitelji in mero-dajni činitelji tega vsaj toliko v svesti kakor antični svet, ni mogoče govoriti o vzgoji.

Ne smemo pa pozabiti, da je takozvana predšolska vzgoja pravzaprav družinska ali rodbinska vzgoja vsaj v kmetiškem in meščanskem sloju. Roditeljski sestanki (Elternabende) so bili nedvomno izraz tega spoznanja. Vsaj oni, ki so te sestanke zamislili, so morali imeti pred očmi odločilni moment prve vzgoje, vzgoje v rodbini. Nimamo namena preiskovati, zakaj se roditeljski sestanki niso vzdržali, gotovo pa je velika škoda, da ni učiteljstvo poseglo s prepričanjem in s široko organizacijo v vzgojno delo staršev, dokler imajo otroke še doma, predno torej nastopi šolska obveznost. Tu je veliko polje, na katero bo morala stopiti družba

prej ali slej, zakaj problem vzgoje je poleg vprašanja zasebne lastnine morda eden največjih, kar jih poznamo in se bo moral rešiti radi človeške sreče same.

Če pogledamo v preteklost, vidimo, da je cerkev skušala uravnati tudi prvo vzgojo otroka, četudi le posredno, predvsem z vplivanjem na življenje staršev samih. Veliki razvoj kapitalizma in njegov duševni otrok liberalizem sta tekom zadnjih stoletij viharno odpravila še zadnje razratske teh globokih vplivov. Z naskokom na verske dogme so se izpodkopavale tudi npravne vrednote, kar ni moglo ostati brez posledic za vse rodbinsko življenje človeka, torej tudi za vzgojo otrok samih. Že prej se je z nastopom humanizma omalovaževala etika v vsem javnem in zasebnem vzgojnem delu, zdaj je z naglim razvojem prirodnih ved racionalizem segal v čimdalje širjih krogih okoli in s koristjo, ki jo je človek videl v moči znanosti po odkritju Amerike, se je razširilo tudi prepričanje, da je realno znanje vir človekovega blagostanja. To je seveda prav tako zgrešeno, kakor je zgrešeno današnje naziranje, da je blagostanje, ki da človeku srečo in zadovoljstvo. Zmaga racionalizma se posebno značilno vidi pri nemškem ljudstvu, kolikor ga je pod vplivom protestantizma. Poslednji je zrasel namreč iz humanizma in je vzgojil Nemce v teku stoletij popolnoma brez ozira na čuvstvo. Kant jim tudi s svojim »kategoričnim imperativom« ni rešil tega, kar je npravno nujno in da je imel veliki filozof ogromen vpliv na razvoj vse nemške miselnosti, bi mogli dokazati celo pri samem Nietzscheju.

Ker smo vsled političnih razmer prevzeli od Nemcev ves njihov šolski sestav, smo z dobrim prevzeli tudi marsikaj slabega, posebno še nevarno zamenjavo, da je pouk blizu toliko kakor vzgoja, kar je Iv. Cankar na svoj način tako obsodil v različnih črticah iz svoje mladosti, posebno še v »Grešniku Lenartu«.

Učitelj, ki jemlje resno svoj poklic in ki hoče nekoliko, vsaj nekoliko poglobiti svoje delo, mora vedeti, da je vzgoja nekaj drugega kot pouk in da ne začneja v šoli ali celo v otroškem vrtcu, marveč v rodbini. Genialni Weininger gre celo tako daleč, da računa človekovo eksistenco od trenutka, ko sta se roditelja prvič videla v življenju z zavestjo medsebojnega nagnenja, gotovo pa je izven razpravljanja resnica, da je to, kar postane iz otroka, tako plod kali njegovih staršev in prednikov, kakor posledice prve vzgoje in vpliv okolice.

Obče znano je tudi, da je velike važnosti za postajajočega otroka čas od spočetja pa do rojstva. Ni vseeno, v kakšnih razmerah živi mati v tem času. Najnaravnije je še življenje žena na kmetih, kjer delajo na prostem brez vseh nevarnosti, ki se pojavljajo tako v zdravstvenem, kakor v npravnem oziru posebno v večjih

mestih. Pogoji za dobre otroke je predvsem zdravje staršev. Vendar to še ne zadošča. Ako ima rodbina v mestu primerno stanovanje, niso niti mestne razmere tako zelo neugodne za potomstvo, četudi žive starši skromno. Dokaz bi bilo dejstvo, da se je v mestih rodilo toliko nadarjenih, znamenitih mož. Vestno delo matere, redno gibanje in napor, odločno hotenje, torej telesno, duševno in нравno pravilno življenje brez živčnih pretresov in zdrava hrana jamčijo za zdrave otroke.

V otroški predšolski dobi se potem razvijejo vsa svojstva, ki jih pozneje vidimo pri odraslih. V tem času je otrok tudi najbolj dostopen vsem zunanjim vplivom, ker je ves nežen in se posebno močnari, sedež uma in vesti, razvijejo do 7. leta skoro do popolnosti (92%). Vnanji vplivi v predšolski dobi so najmočnejši in določajo značaj, temperament in vest človeka že radi tega, ker so organi, ki se z njimi zavedamo, najbolj občutljivejši in v največjem razvoju. Čim bliže rojstvu otrokovemu so vzgojni vplivi, tem globlji so, tem važnejši za vso prihodnost. Kolikokrat vidimo posebno v takozvanih »inteligentnih« slojih otroke, o katerih upajo starši, da jih bo šola vzgojila, ker so sami že brez moči nasproti njim, nasproti njih napakam, neubogljivosti, lažnivosti, mržnji do dela in podobnemu, da si morda niti šolodolžne starosti niso dosegli. O, pri takih otrocih je že vse zaigrano. Šola ne bo v vzgojnem oziru ničesar več dosegla, kvečjemu da se v novi, večji družbi vse napake šele povečajo in prav raz-

vijejo. Zato so vsi veliki pedagogi opozarjali na vzgojo otrok v nežni mladosti, a se še danes vzdržujejo marsikje popolnoma nasprotni, krivi nazori.

Temelj vzgoje je vsekakor нравna zveza staršev, ono soglasje, ki je sploh dosegljivo med ljudmi. Le neločljiva vez dveh, ki se umstveno in čustveno dopolnjujeta, ki sta si drug drugemu v pomoč in tolažbo, ki ju torej združuje нравna ljubezen, dopušča dobro vzgojo otrok. Nравna ljubezen ni niti zgolj čutna niti popolnoma slepa za najnujnejše realne potrebe življenja, vedno pa izključuje zvezo dveh ljudi zgolj iz sebičnih razlogov. Poganski svet je propadel radi poligamije, ki je razkrojila družbo in državo, in krščanstvo je, vzlic askezi, dalo podlago novemu razcvitu življenja z naukom o monogamičnem zakonu, ki je in ostane družboslovni ideal. Značilno je, da je hladni sever temu nazoru mnogo bližji kakor pa romanski svet, ki vidi v ljubezni samo spolno zadostitev, ki mu sledi nezaželen, nadležen plod, če ni zadušen že v kali. Dalekosežnost нравne zveze staršev pozna le oni, ki je videl rasti otroke v ozračju brez ljubezni, da si morda v gospodarsko najsijajnejših razmerah. Nič težavnega bi ne bilo dokazati, da so otroci konvencionalnega meščanskega zakona obremenjeni z vsemi grehi, ki so prirodna posledica takega zakona in ki je na višini — prostitucije same. Ti otroci naglo zapuste pot нравnosti in tudi pravnosti ter postanejo strup v človeški družbi, leglo strasti in zločinstva. (Nadaljevanje).

NEGATIVNI PUT U OBUCI I ODGOJI

Obično se roditelji uzgajatelji, a i mi učitelji lačamo jedino pozitivnih sredstava u obuci i odgoji. Mi naime svojim uzgajanicima predočavamo, u dotičnu obučnu ili uzgojnu svrhu, samo ono lice, koje je lepo, čisto, svetlo; podajemo djeci samo uzorne slike i gole istine bez sena i bez osenjivanja. Kažemo njima jednostavno i kratko: ovakav budi! ovako se radi! a ne: — ne budi ovakav! ne radi se ovako!... Rabimo samo dakle pozitivna odgojna i obučna sredstva i put, a zanemarujemo tomu protivni negativni put. No, prokašani uzgajatelji i odlični pedagozi služe se mnogo onim senatim, krivim, nevaljanim, dakle negativnim sredstvima u obuci kao što i u odgoji. Mnogi uzgajatelji zaziru i otklanjaju ovaj negativni put osobito u odgoji iz bojazni, da uzgajani ne prihvati i ne nauči nešto što mu ne bi bilo po volji, a odaljuje se od njegovog uzgojnog cilja. Ne možemo zanekati opravdanost ove njihove bojazni, pošto može negativni, suprotni put u izvesnim slučajevima zaista štetovati, a osobito to u odgoji. No mnenja sam, da to ovisi ponajveć od osobe i načina, kojim se deci pokaziva naličje, a ne samo lice, neke pedagoške jedinice. Uspeh ovisi ponajveć od spretnosti i uzgojnog takta uzgajateljeve (učiteljeve), te od njegove uzgajalačke sposobnosti i pedagoške rafiniranosti. Nožem se reže siromasima kruh, a nožem se ubija i kolje.

U odgajanju oponašajmo narav (prirodu), tu najbolju uzgajateljicu. Pomislimo, šta bi vrijedio čovek vičan samo da gleda suncu, samo leto i vedro nebo, samo cveće i zelene dobave, a da mu nije dano da gleda i oseti studen, glad, oluju, golotinju i pustoš? Zar je valjano odgojen čovek, što je u svom životu uživao samo slasti i lasti, samo mazanje, teteženje i ljubav? Znamo da nije, pošto baš ovako odgojeni ljudi postaju obično nesnošljivi, samoživci, sebičnjaci i prpošni i autokrati. Deca koja ne uživaju danas i gorkosti ovoga sveta, ne će nikada postati valjani ljudi te potpuno odgojeni. Sinovima bogatih ljudi i vladaoca valja im naumice pružati neugodnosti života a da mogu postati ljudi srca i razuma. Inače postati će zatornici sveta i nesretni ljudi. — Roditelji velikaši i bogatuni ne će hraniti decu svoju samo slatkišima i samo najodabranijim jestvinama, nego će im davati i obične hrane, što upravo vrlo dobro upliva na zdravlje telesno i duševno. — Ležanje i spavanje koristi ponajveć iza rada. Rad je nešto neugodna, al on odgaja pojedince i čitav svet. Poznato nam je, da pametni Američani, akoprem milijarder, sile svoju decu da se bave prostim telesnim, a i privrednim radom. Ovako kane oni valjano odgojiti svoju sretnu decu, koja tako ne će postati ljudski zatornici i samoubojice.

Ta samo onaj kidiše na svoj život koga je život i življenje razočaralo nenavičan radu, trpljenju i neugodnostima. Studen i toplina, glad i sitost, ugodnosti i neugodnosti, ljubav i mržnja jesu najnaravniji uzgojni činitelji i faktori, pak ih moramo rabiti

u odgoji. Jer jednostrana sredstva u odgoji i obuci radjaju samo jednostranim uspesima.

Imade ljudi, koji vele, da valja odelito uzgajati dečake od devojčica. Držim pravom, da je to neprilodno, pošto od postanka ljudstva živi muškarac sa ženskom. — Pomislmo, kakvo će postati dete, što se već od prvog svog detinstva uzgaja u zavodima muškim, a da video nije drugospolno čeljad! Mi znamo predobro, dokazuje život, da ovako odgojena deca, postaviše odraslim i slobodnim ljudima, jesu najveći moralne propalice i nečasnici. Sve što je proti naravi — osvećuje se. Ona hoće, da i ljudi, ta deca prirode, goje se prema i po njezinim nevidljivim principima, što ih ustanovi nevidljiva božanska sila. Sve po prirodi pod nadzorom valjanog uzgajatelja, koji valja da pozna zakone naravi i ljudske duše, te potrebe ljudske i svetske.

U negativna odgojna sredstva ubrajamo i kazni. Znamo, da nagrade kao pozitivno sredstvo, jesu dosta moćno uzgojno sredstvo, ali i kaznama moramo pripisati silni utecaj na odgoj gojenčadi i ljudstva. Mi znademo iz kulturne povesnice za velike uzgojne sile raja i pakla. Stvorise ih već i sami pogani i primitivni narodi. On stvorise dobre i zle bogove i duhove. Kršćanstvo nam govori o Bogu i o djavlu. I priznati moramo, da koli prvi toli drugi pojam od silnog su utecaja na sav kršćanski svet, i odgaja ga. Možda vrag i pakao još silnije uteču na odgoj čoveka negoli Bog i njegov raj.

Spomenimo još par primera utecaja negativnih sredstava na odgoj čoveka. Amo spada i rat. Mnogo šteti, ali u odgoji dava drugi pravac za budućnost. Dobre posledice zadnjeg svetskog rata očuteti će jedva naši potomci. — Bolnice kadre su silno ozdrmat živce čoveka, te ga opametili. Izvoli ti skrbni uzgajatelj u oče, povesti svoga sina pijanicu i bludnika u dotična odeljenja velike bolnice, videt ćeš silan dojam što će ga ona ostaviti i utisnuti u njegov duh. Ako nije već sasama propao, odlučiti će zaista okaniti se pijanstva i drugih opaćina. Jer neznanje i nepoznanje mnoge neiskusne vodi na stramputice; pokaži im ih, te im očevidno prikaži ubitačne posledice i tim si ih možda spasio od propasti duševne i telesne.

Učitelj će, te uopće svaki uzgajatelj, sabirati sve uzgojne činjenice iz bližnje okoline gojenca, te mu ih prstom pokazati. Pijanac leži na cesti, pao je, sledio se, otrovao, obesio — eto uzgajatelju snažnog sredstva uzgoja protiv pijanstva. Život deluje na život. Sifilitičnu ocu rodila se deca nakažena, skruvelozna, bolesna, suluda... zar ta činjenica ne deluje porazno na mladi svet?! Porazno i blagoslovno ujedno.

OTROŠKA PRAVICA IZVOLITI SVOJE STARŠE

(Po Ellen Keyevi priobćila L. K.)

Vsemu velikanskemu kulturnemu razvoju se dosedaj še ni posrećilo dati boju za obstanek plemenitejših oblika. To nam dokazuju zlasti vojaška i gospodarska bojišča, kjer se vedno bolj razpaljajo najnižje človeške strasti. Mnogi vprašujejo po vzrokih tega dejstva in si odgovarjajo pesimistično, da ni izboljšanja, ker bo ostala človeška narava vedno enaka, dokler bo na svetu lakot, pohlep po moči in denarju in dokler se bo človeštvo množilo. Drugi iščejo rešitve v kršćanstvu.

Sami, nadalje, znamo iz iskustva, koliko čovek ceni novac u potrebi. Metnite rasipnika u položaj da se nadje negdje u tujini bez pare; pa evo vam obračunika. Škruc i lakomcu pokvarila se u kući šunka, a da je ukušio nije; dao je mnogo kruna za malo lira itd. — i eto ovo će na nj delovati.

Naš Primorac veli: Ako češ se naučiti moliti, idi na more. Nesreće i nevolje odgajaju silnije negoli sreća i blaženstvo. Bolest i smrt u kući od golemog je utecaja na sav budući život mnogih ljudi te im davaju drugi pravac u životu. Bezverac strovalio se nesrećom u guduru zaustavivši ga nekakovo grmlje nad propašću. Uhvatio se, a čoveka nema blizu. Spustio se napokom sa poklikom: Isuse i Marijo, spasi me! — Spasio se. Zar ne če ova smrtna pogibelj na nj uzgojno delovati?! — Da ne nabrojamo dalje, recimo: čoveka uzgajaju nesreće i nevolje, glad, progonsstva i ostali nepovolni doživljaji i dogodjaji.

Ovako letimice istaknuh i obrazložih zaista veliku moć niječnih sredstava u odgoji, a sada ćemo to istaknuti u obuci školskoj.

Ako je u pitanju odgajanja negativnim putem razumljiva dvojbenost i sumnja i nepoverenje, to je pak isključeno u školskoj obuci. Tu valja da se posluži učitelj negativnog učevnog puta, da dodje učenic do bistrih pojmova, a dapače i do nekog uspeha u risanju, pisanju, čitanju i računanju. Ne posluži se njime, ne če žeti zelenog ploda svome trudu, a detetu biće otežana obuka, a možda ne če ni doći do jasnog shvaćanja učevnog gradiva. Tome imamo tražiti razlog u psihi deteta, odnosno u njegovim psihičkim slabostima. Dete ne vidi, ne opaža, barem ne sve, pa i najprostijeg svakidajneg predmeta (objekta); ne vidi u podrobnostima. Pokažite mu ovcu ili sliku ovce, i upitajte ga, da vam kaže sve što vidi na njoj, opaziti ćete, da učenik «nema oka» da sve njezine osobine i oznake ne razabire. Njegovo duševno oko nije još osposobljeno da gleda i vidi i ono sićušno, što mu je prikrto oku i duhu, a zapravo to sićušno nije sićušno ni neznatno u obuci. Učitelj će mu vrlo olakšati posao i duševni rad, ako mu dadete da prispodablja ovcu i vola. Prispodabljujući učenik će sada razabrati i ono, što pre nije mogao da razabere. Protivštine i protivni pojmovi, o tome budimo uvereni, čiste pojmove, stvaraju ih, te vode do čistog spoznanja — do istine i do nepatvorenog znanja. Vrlo ućeni ljudi, a priznajmo, i vrlo moralni ljudi, videli su, čuli i čitali mnogo toga što se tomu protiv.

(Nadaljevanje).

Pisateljica pa je prepričana, da se bo začel človek izpopolnjevati tudi v to smer, ampak šele tedaj, ko bo spoznal svojo največjo nalogo: vzgojo otrok, in v toliko, za kolikor važnejšo jo bo smatral, kolikor globlja bo v njem zavest o «svetosti generacije.» Zakaj šele tedaj bo obrnil vso pozornost bodočemu rodu, njegovemu postanku, oskrbi in vzgoji. To bo osrednja družabna naloga, iz katere bodo izkajale vse družabne naprave in postave.

Naziranje o svetosti generacije pa ne bo v človeku, dokler ne bo v njem prepričanja o neprestanem razvoju stvarstva, čigar višek je on sam. Iz razvojne teorije, ki nas uči, da smo duševno in telesno še vedno v razvoju, bomo črpali voljo, vplivati na svoj bodoči razvoj tako, da bo nastal

višji človeški tip. In kjer je vladal dosedaj povečini slučaj, tja bo prinesla kultura odgovornosti in smotrenosti, zlasti v razmere, kjer je najbolj zaostala: v razmere, ki so odločilne za izobrazbo novega in boljšega človeškega plemena.

Na podlagi razvojnega nauka, ki nam kaže, v kakšni odvisnosti sta duša in telo, se je začela preobraziti morala v smislu individualizma. Ne obsoja se več človek le po objektivnih postavah, ampak se upošteva tudi njegovo notranje stanje. Na isti podlagi se je razvila tudi že debata o razmerju med možem in ženo. Vedno bolj se uvideva, kako komplicirano je razmerje med spoloma in kako mnogokrat ogroža človeško srečo. Vedno bolj se motri važnost tega razmerja z ozirom na posameznega človeka, kakor tudi z ozirom na potomstvo. To koristno razpravljanje pa ovira krščansko naziranje, da je vse spolno življenje nečisto, ki ga je treba po možnosti zatirati ali vsaj zamolčati. Tako promatranje je imelo sicer v gotovem času velik posreden pomen za izobrazbo ljubezenskega nagona, zakaj vzgajalo je samopremagovanje, sramežljivost, domačnost in zvestobo, torej one lastnosti, ki so razlika med človeško in živalsko ljubeznijo. Vendar bi moralo biti sedaj to stališče premagano.

Zakaj človek se bo preobrazil v plemenitejšo bitje z višjo нравstvenostjo šele tedaj, kadar bo prejemal v tem pogledu že od najnežnejše mladosti vselej resnične, svoji razvitosti primerne odgovore. Tako mu bo jasno spolno bistvo in se bo zavedal svoje odgovorne naloge.

Seveda ni šola oni kraj, kjer bi se polagal temelj temu znanju. Mati naj poučuje otroka počasi in previdno, šola pa naj izobliči te nauke teoretično.

Vendar za dosego višje нравstvenosti ne zadostuje le naravoslovno spoznanje. Treba je vzbuditi tudi fantazijo in čuvstvo v navdušenju po višji čistosti. Na naravoslovni podlagi si je treba pridobiti v novi in plemenitejši obliki vso antično ljubezen do moči in lepote lastnega telesa, vse antično spoštovanje pred človeškim razmnoževanjem, združeno z moderno zavestjo o blaženi sreči idealne ljubezni.

V zvezi z duševnim in telesnim prepородom človeštva je tudi razvoj novega pravnega pojmovanja na vseh poljih. Poganska družba je izpostavljala pohabljenе otroke. Krščanska podaljšuje življenje duševno ali telesno neozdravljivih in pokvarjenih ljudi, njim samim in njihovih okoličnin v trpljenje. Bodoče človekoljubje bo obstajalo tudi v tem, da bo smel zdravnik pod nadzorstvom in odgovornostjo pretrgati brez bolečin nit takemu življenju. Ta družba pa vzdržuje vojne in smrtno kazen in razliko med zakonskimi in nezakonskimi otroci.

Dokler nima slednji otrok napram očetu in materi enakih pravic in ta dva napram njemu enakih dolžnosti, ni položen niti temelj bodoči нравstvenosti v življenju med možem in ženo.

Nova etika bo obsodila za nenravno le ono zvezo med možem in ženo, iz katere izhaja slabo potomstvo ali pa daja potomcem slabe pogoje za razvijanje.

Bodoča družba bo proglasila erotično razmerje za privatno zadevo zrelih ljudi. Ne bo jih več silila k zvestobi, ne bo jim več govorila o dolžnostih. Ljubeči bodo popolnoma prosti. Zakaj le v popolni svobodi je resnična zvestoba, globoka dobrota in odkritosrčna izmena bistva. Trajanje čuvstev v srcu drugega naj se smatra za srečo in ne za pravico in njihova izguba za nesrečo in ne za krivico. Samo ona ljubezen je velika, ki neprenehoma dviga človekovo osebnost.

Žena, ki hrepeni po materinstvu, pa se ne more poročiti, je upravičena imeti otroka, ako izpolnjuje svoje materinske dolžnosti.

Vendar se bo področje dolžnosti do otroka vedno bolj širilo. Najvišja pravica otrokova je, da ni rojen v neharmoničnem zakonu. Zlasti ženina dolžnost je, da je spočeto bitje, ki mu daruje življenje, v ljubezni in čistosti, v zdravju in lepoti, v soglasju, popolni medsebojni volji in sreči — nikoli pa v pijanosti, otopeli navadi, v nevolji ali celo odporu.

Zakonca, ki se ne razumeta, naj se ločita. In če to ni mogoče, naj se zavedata, da ju ne druži več zakonsko življenje in ne smeta imeti otrok od trenutka, ko sta ločena notranje. Tudi tipični zločinci in ljudje, ki so dedno obremenjeni, telesno ali duševno, ne smejo imeti otrok. Koliko je ljudi, ki so že pri spočetju prevarani za življensko srečo in sposobnost! Revščina, zločini, nervoznost in druge bolezni, razoranost človekova imajo mnogokrat izvor v kakšni okoliščini pri rojstvu ali v otroški dobi.

Z vznešenimi pesniškimi besedami je pokazal Nietzsche na dolžnosti roditeljev:

«Hočem, da si tvoja zmagi in prostost želita otroka. Žive spomenike gradi svoji zmagi in osvoboditvi.

Preko sebe gradi. Toda prej bodi sam zgrajen, pravokoten na duši in telesu.

Ne razmnožuj se le dalje, ampak navzgor! V to naj ti pomaga vrt zakona!

Višje telo ustvari, gibanje, kolo, ki se samo od sebe vrti — ustvarjajočega ustvari!

Zakon: Tako imenujem voljo dveh ustvariteljev eno, kar je več kakor tisti, ki so ustvarili. Medsebojno spoštovanje imenujem zakon, spoštovanje hotečih takega hotenja.»

IZ ORGANIZACIJE

Delegati za Zveziño zborovanje v Gorici (Tržaško učit. društvo).

1. Čok Albert 2. Čok Amalija 3. Čok Anica 4. Čok Marija 5. Hartman Amalija 6. Keber Karl 7. Kleinmayr Ferdo 8. Miklavčič Mirko 9. Presl Mirko 10. Trobec Vinko 11. Scheimer Anica 12. Svagelj Anica. — Namestniki: 1. Cibic Franc 2. Čok Jelica 3. Kosič Mirko 4. Martelanc Just 5. Pahor Slava 6. Širok Albert.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico je zborovalo 6. t. m. ob 8½ v ljudski šoli pri Sv. Ivanu. — Dnevni red:

1. Volitev predsednika.
2. Volitev delegatov za deleg. zborovanje.
3. Slučajnosti.

Zborovanja se je udeležilo okrog 60 članov.

Po predsednikovem pozdravu društvenikov in gostov, se preide na volitev predsednika, ker je društvo po zadnjem zborovanju ostalo brez njega.

Oglasi se t. Germek, ki pove, da se je le malo društvenikov odzvalo njegovemu pozivu na posvet

o volitvi predsednika in delegatov. Predlaga za predsednika Karla Gruntarja, kar sprejmejo navzoči soglasno in z odobravanjem.

Predsednik t. Gruntar se zahvali za čast, ki jo je sicer le težko prevzel, ker je itak mnogo zaposlen kot Zvezin blaginjak. Stori bo na svojem mestu vse, kar bo v njegovi moči.

Nato da v razpravo drugo točko dnevnega reda.

K besedi se spet priglasi t. Germek, Omenja, da je izvoliti 12 delegatov za deleg. zborovanje, ker šteje društvo 119 članov in pride na vsakih 10 članov po en delegat. Predlaga listo, ki so jo sestavili tovariši, ki so se zbrali pred zborovanjem. Pri sestavi liste so se upoštevali odborniki, ki redno prihajajo k odobrovim sejami in pevci Zvezinega zbora in sicer taki, ki bodo zastopali resno stališče. Ako imajo mladi, zelo mladi svojo listo, naj jo predložijo.

Predsednik da listo t. Germeka na glasovanje, pripominjajoč, da predložijo zborovalci lahko drugo listo, če ne bi bili zadovoljni s prvo.

Nato se glasuje predložena lista, ki se sprejme proti nemu glasu. (Imena delegatov in namestnikov se objavljajo posebej).

K 3. točki dnevnega reda se oglasi t. Daneu ter omenja okrožnico, ki jo je razposlala »Unione Magistrale« vsem vodstvom mesnih šol. Vsak voditelj izpolni priloženo tabelo s podatki o stroških, ki jih ima mesna uprava za vzdrževanje vsake šole in s seznamom otrok do 12. leta, ki so dolžni hoditi v šolo.

Tov. voditelj zasebne slov. šole pri Sv. Jakobu

t. Čok prosi navzoče tovariše in tovarišice, da bi se zavzeli za naše revne, bolehe mestne otroke. Kdor bi vedel za kako družino na deželi, ki bi sprejela kakega takega otroka na prehrano čez počitnice, naj to javi vodstvu zasebne šole pri Sv. Jakobu. Dobrodošla je tudi denarna pomoč za dobrodelno akcijo, ki jo je učiteljsvo pričelo.

T. Čok Albert predlaga nato, da bi se delegati sestali pred Zvezinim zborovanjem in pretresali v ožjem krogu dnevni red delegacijske skupščine.

T. Germek odgovarja, da se je razpravljalo pri seji Zvezinega upravnega odbora ter sklenilo objaviti pravočasno dnevni red. Dostavlja, naj bi se člani bolj zanimali za društveno delovanje. Vzor nam bodi »Goriško učiteljsko društvo«, ki prireja redno vsak mesec zborovanja in ki se jih tovariši in tovarišice polnoštevilno udeležujejo. Dobro in prav bi bilo tudi, ako bi se vodstvo Zveze preneslo v Gorico.

Ker se nihče več ne javi za besedo, se predsednik zahvali zborovalcem, pozivajoč, naj bi se v prihodnje sestali v večjem številu in bi se bolj zanimali za društveno delovanje, kakor je primerno poudaril t. Germek.

Nato zaključi zborovanje, ki mu je sledil izlet v Ilirsko Bistrico. Izleta se je udeležilo 36 tovarišev in tovarišic, ki so bili splošno zadovoljni.

Iz uredništva »Novega roda«. Za tisk. pogrešek, ki se nahaja v večini zvezkov majeve številke v pesmi »Ptičica« (srba namesto srca), vkljub temu, da je urednik napako korigiral, ne prevzame uredništvo nobene odgovornosti.

FELJTON

BUČIK - DOLINAR PRI JAKOPIČU

Navadili smo se, hvala Bogu, končno na to, da odpiramo razstave brez hrupa. Nagovore izpuščamo, uradni osebnosti ne vabimo več. A umetnosti je, kolikor jo je, kljub temu zadoščeno.

Bucik in Dolinar sta razstavila pri Jakopiču. Ne vem, kaj ju je dovedlo do tega, da sta razstavila skupaj. Notranja potreba prav gotovo ne — zakaj na znotraj imata Bucik in Dolinar malo ali nič skupnega.

Razstava je kolektivna. Novega ne odkriva nič. Dolinar je tak, kakršen je bil pred leti. Ta ugotovitev je žalostna. Nekoč smo zidali nanj in ga stavili nad Bernekarja. O Peruzziju vzporedno z njim sploh nismo govorili. Danes govorimo o Dolinarju kot o likvidaciji nečesa, kar je bilo. Žal, bilo.

Troje pozornosti vredne stvari ima kipar na razstavi. V kotu na desno čim stopiš v razstavno dvorano, ugledaš glavo Matija Gubca v bronu. Le spomin na prejšnje čase, ko je Dolinar še rasel in mu je celo strogi I. H. Zorman prisodil do mojstrstva samo še en korak. Dolinar tega koraka ni napravil. Vrag vedi, kaj je vzrok temu. Morebiti vojna, morebiti prevzetnost — kdo ve? Morebiti tudi ta in ona. A dejstvo je, da Dolinar ni več tisto, kar je bil. Ne gre naprej. Ne moreš mu očitati, da je slab kipar, toda s tem, kar razstavlja, ne prese- neča, ne gane.

Nova sta dva kipa. Sredi dvorane stoji siva Matjaževa glava. Izdelana je v Meštrovičevem stilu. Zato učinkuje kot posnetek. V drugem oddelku razstave stoji kip Ivanja Hribarja. Njemu je Dolinar vlil mnogo življenja. Tu takorekoč čutiš še neiz-

črpano energijo in voljo do dela. Če kateri, potem je ta kip manifestacija sedanjega Dolinarjevega umetniškega hotenja.

Dolinar je poleg imenovanih treh kosov razstavil še nekaj plastik. Zanimive so, toda ne primejo; tudi so dobre.

Bucik je razstavil dosti portretov in nekaj drugih slik. S par izjemami so šibke, zunanje. Saj jim ne manjka zaokroženosti — ne, celo preveč jo je na njih. Toda kar občutiš na portretih poleg tega, je neka neresnost, plitkost, ki ti jemlje vse spoštovanje do tega, kar Bucik dela posebno kadar se udeležuje v pastelu. Hvalili so in še hvalijo Bucika kot risarja. Jaz ne vidim tudi na tem polju pri njem izrazitih črt, ki bi razodevale vrline. Od povsod se ti roga v obraz nekakšna površnost in vsiljuje se ti misel, da Bucik ne ustvarja, temveč »dela«. A »delo« v tem smislu je vedno produkt roke, nikoli srca. —

Pišoč o tej razstavi, se nisem spuščal v podrobnosti, niti v naštevaje, ki nima zanj, ki ni videl razstavljenih slik in kipov na lastne oči, nobenega pomena. Postranska stvar je, koliko je kdo razstavil. Število ni merilo umetnosti. Umetnost ima svoje posebno merilo, ima dušo; po tej niansi jo velja soditi.

Prva letošnja razstava v Jakopičevem paviljonu torej ni prinesla presenečenj. Odprla ni novih obzorij in vidikov. Tembolj nestrpno čakamo zato na razstave, ki bodo sledile. V doglednem času razstavi svoja dela Matija Jama, večni popotni mojster slovenskega čopiča. Dana mi je bila prilika, videti nekoliko njegovih slik mimogrede. Kar je ustvaril, so pesmi, čiste lirčne pesmi, kakršnih menda ne premorejo nobena leta slovenskega pokrajinskega slikarstva. Jakopičevo polje je vedno eno in isto:

Ljubljana v sto in sto niansah, vsako pot z drugačnimi barvami, z drugačnim zrakom, vsako pot v drugem letnem času. Silno ljubi Jama pomlad. Rad slika še neozelenelo drevje, v katerem pljujejo skrivnostni soki narave navzgor. In vedno uspeva. Njegovo delo je tiho. Sam o sebi ne govori, in tudi drugih se ogiba kjer in kadar more. Njemu je umetnost svečeniški poklic — v nasprotju z mnogimi mlajšimi in najmlajšimi, ki so tudi slikarsko

udejstvovanje napravili za obrt, mimo katere gre človek brez duše in srca kakor mimo trgovine, v kateri se ti nudijo na prodaj barvasti odtiski podob, katerih vulgarnost te spominja na izveske v domačih gostilnah.

Jama bo nedvomno blažilno vplival na umetniško čuteče občinstvo po vsem tem, kar se mu je nudilo obrtno-slikarskih izdelkov v zadnjih povojnih letih.

Stano Kosovel.

RAZNE VESTI

NOVI PRAVILNIK

za dosego mest didaktičnih ravnateljev.

Učiteljstvo bo gotovo zanimal novi pravilnik za didaktične ravnatelje, zato ga podajamo tu v prevodu:

Čl. 1. — Del mest didakt. ravnateljev je določen ženskam in sicer v razmerju, kakor ga določa vsakokratni razpis in ki ne more presegati $\frac{1}{3}$ (petine) vseh mest.

Čl. 2. — Prosilci za mesta morajo predložiti kr. proveditorju za pouk, v pokrajini, kjer poučujejo, v predpisanem času vlogo, naslovljeno na ministrstvo in opremljeno z listinami:

- 1) usposobljenostno diplomu za didaktično ravnateljstvo;
- 2) dokazilo kr. proveditorja, da je prosilec učitelj na osnovnih šolah;
- 3) krtni list, ki dokazuje, da ni prosilec star nad 40 let;
- 4) splošno spričevalo o neoporečnosti, ki ga izda sodišče;
- 5) spričevalo o vedenju, ki ga izda župan občine, kjer prosilec učiteljuje;
- 6) sliko prosilca, z njegovim podpisom, legalizirano po županu ali notarju;
- 7) vsi drugi izkazi ali listine, ki se zde primerne prosilcu, da jih priloži.

Kr. proveditor pred ministrstvu vlogo v določenem roku in dostavi svoje mnenje o moralnih in didaktičnih svojstvih prosilca za dobro vršenje službe.

Ministrstvo določi, kateri izmed prosilcev imajo potrebne zmožnosti, da se pripuste h konkurzu.

Čl. 3. — Presojevalna komisija je praviloma sestavljena tako-le:

- 1) iz rednega vseučiliškega profesorja za pedagogiko ali filozofijo, (predsednik);
- 2) iz zastopnika osrednje uprave ki službeno ni nižji od načelnika-ravnatelja sekcije;
- 3) iz osrednjega nadzornika za osnovne šole;
- 4) iz titularnega profesorja zgodovine ali slova na kr. normalkah (učiteljskih);
- 5) iz profesorja prirodnih ved ali matematike.

Kjer zahteva število prosilcev, more naučno ministrstvo imenovati za vsakega komisarja pod št. 2—5 še namestnika, izbranega iz iste kategorije.

Tajniški posli presojevalne komisije se poverijo uradniku prve kategorije osrednje uprave.

Čl. 4. — Skušnja za didakt. ravnatelja je pismena in ustna.

Pismeni izpit obstoji iz odgovorov na eno ali več vprašanj praktične pedagogike. Ustni izpit se polaga javno, razen iz vzgojeslovja in šolske zakonodaje tudi iz dveh predmetov izmed naslednjih in sicer kakor si izbere prosilec pri izpraševanju:

- a) zgodovina italijanskega preporoda;

b) zgodovina novodobnega italijanskega slovstva, s posebnim ozirom na ljudsko in mladinsko italijansko in tuje slovstvo;

c) fizikalno, politično in gospodarsko zemljepisje Italije, s podrobnostmi o izseljevanju in o glavnih deželah izseljevanja;

d) zemljepisje pokrajine, v katero spada prosilec; e) osnovni nauki prirodnih ved, zdravstva, matematike, v obsegu načrta normalke, reševaje vprašanja na tabli.

Čl. 5. — Komisija določi vprašanje ali vprašanja za pismeno skušnjo in nje trajanje. Ministrstvo določa kraj skušnje v zvezi s številom in bivališčem prosilcev, določi dan pismenih izpitov in pošlje tema kr. proveditorjem na sedež skušenj.

Pismeni izpit se vrši pod nadzorstvom kr. proveditorja ali namestnika. Med pismenim izpitom mu lahko kdo pomaga nadzorovati kakor sam določi.

Za pismeni izpit veljajo predpisi čl. 5 in 7 splošnega pravilnika odobrenega s kr. dekretom z dne 24. novembra 1908. št. 756.

Dan po izpitu predloži kr. proveditor zapečaten in priporočene (rekomandirane) izdelke z zapisnikom o nadzorovanju, naučnemu ministrstvu.

Komisija, overivši nepokvarjenost zavrtkov z izdelki, kakor predpisuje čl. 7, jih odpre, zaznamovaje na vrhu vsakega dela in na zavrtku, ki vsebuje ime prosilca, s številko, po kateri se pozna.

Ko je preizkušnja izdelkov dovršena in zabeleženo glasovanje s kratko presojo, podpisano od vseh komisarjev, odpre komisija zavrtke z imeni prosilcev, ki niso dosegli pri glasovanju $\frac{30}{50}$. Tisti, ki niso dosegli tega razmerja, niso pripuščeni k ustni skušnji.

Komisija izroči ministrstvu izkaz izključenih, določi kriterije za uspehe (titoli) in preide k preizkušnji in določanju točk za prosilce, ki so se pripustili k skušnji.

Pri presojanju uspehov se ne upoštevajo one publikacije, ki po mnenju komisije ničesar ne predstavljajo razsodbi iz pismene skušnje. Posebej se pa omenijo publikacije, ki se smatrajo izvrstne in ki se objavijo v podlistku v «Bolletino ufficiale.»

Komisija glasuje o uspehu prosilcev, ki delajo ustni izpit in zabeleži glas (voto) na posebne glasovnice. Ko je presojanje končano, odpre zavrtke izprašanih in dostavi na glasovnice poleg imena kandidata še red za pismeni izdelek.

Vrsta, po kateri so pozvani prosilci k ustnim izpitom, je določena od komisije v soglasju z ministrstvom. Kdor ni navzoč, kadar pride nanj vrsta, izgubi pravico do izpita, če ni posebno težkih vzrokov, ki jih komisija pripozna in določi drugi dan za preizkušnjo.

Ustni izpit se vrši v Rimu in ne traja manj kot 30 in več kot 45 minut za vsakega kandidata. Za ustno skušnjo razpolaga komisija s 50 glasovi.

Kdor ni dobil pri ustni skušnji vsaj $\frac{30}{50}$, se ne upošteva več.

Vojaška služba v času vojne se smatra ob presojanju uspehov kot pohvalno, če je bil kandidat odlikovan ali če so ga slovesno omenili; v drugih slučajih je smatrati za dobro.

Ko so skušnje in skrutinij uspehov končani, sestavi komisija vrsto zmagovalcev po redu, ki izhaja iz vsote glasov, kakor so jih dobili kandidatje iz pismenih in ustnih izpitov ter presojanja prednosti.

Komisija sestavi dve listi; eno za mesta ravnateljev, drugo za mesta ravnateljic. Nobena teh list pa nima več zmagovalcev kot je zapisanih medu.

Pri imenovanjih se ministrstvo ravna po redu uspehov, kakor izhaja iz obeh list za razpisana mesta ravnateljev in ravnateljic.

Splošne in prehodne določbe.

Cl. 6. — Za razpise pred dovršeno reformo, določeno s kr. dekretom 31. decembra 1922. št. 1679 se ukrepi izvrše pri pokrajinskih šolskih uradih, v kolikor so zadeva kr. proreditorjev.

Cl. 7. — Ravnatelji z naslovom, s 5 leti pohvalnega pouka in z 2 leti pohvalnega nameščenja so oproščeni ustnega izpita, o katerem govore črke a, b in e, člen 4 tega pravilnika.

Cl. 8. — K razpisom po predstojećem pravilniku, do prve uredbe imenika vladnih didakt. ravnateljev, določenim s kr. dekretom 31. decembra 1922. št. 1679, se morejo pripustiti učitelji, ki hočejo dobiti diplomu za didakt. ravnatelje glasom čl. 7 in sledečih pravilnika 6. februarja 1908. št. 150, spremenjenem po kr. dekr. 27. julija 1919. št. 1757.

Za pripust h konkurzu morajo prosilci predložiti razen listin, navedenih v čl. 2, tudi one, ki se zahtevajo za pridobitev usposobljenostne diplome za didakt. ravnateljstvo.

Prosilci, ki dobe povprečno ne manj kot 120 od 150 pri glasovanju v splošnem in ne manj kot $\frac{30}{50}$ v pismenih izdelkih, v ustnih izpitih in prednostih, dosežejo diplomu didakt. ravnatelja in se lahko uvrste v liste zmagovalcev v obsegu morebitnih mest na razpolago in tvoreč zadnjo skupino list.

Kandidatje pa, ki dosežejo manj glasov, dasi ne manj kot $\frac{30}{50}$ pri vsakem izpitu, dobe samo usposobljenostno diplomu.

Cl. 9. — Odpravijo se med izvedbo določbe člena 8 izpiti usposobljenosti za didakt. ravnatelje kakor govori črka B člena 76 pravilnika 6. februarja 1908. št. 150, spremenjeno s kr. dekretom 27. julija 1919. št. 1757.

Triletje, o katerem govori čl. 78 imenovanega pravilnika teče od zapada zadnjega razpisa, pri katerem se uporabijo določbe predstojećega čl. 8.

Udruženje učiteljstva v Jugoslaviji (U. J. U.) bo imelo letos svoj kongres v Ljubljani, kakor javljajo časniki. Dan še ni določen.

Obrtne šole v Nemški Avstriji so ponekod vsled sklepov deželnih vlad že vse šolsko leto 1922/3 zaprte in sicer z utemeljevanjem, da je pouk predrag in da vajenci že itak preveč znajo. Če ni dovolj sredstev za pouk, imajo pa vendar denarja dovolj, da vzdržujejo »Hakenkreuzlerje«, ki skrbijo po državi za »red«.

Ponekod se je delavstvu posrečilo, da so odpravili nedeljski pouk; niso pa mogli doslej prenesti večernih učnih ur ob delavnikih na čas, ki je določen za delo.

Koliko je knjig? Poskusili so dognati, koliko je vseh knjig, ki so se tiskale od l. 1450. do danes, odkar je torej izumljen tiskarski stroj. Neki angleški književnik je ugotovil, da je tiskanih v XV. stoletju približno 40.000, v XVI. stoletju 570.000, v XVII. stol. poldrugi milijon, v XVIII. stol. dva milijona in v XIX. stol. osem in pol milijonov knjig, torej skupno 12.110.000 knjig, ki narastejo z onimi, ki so tiskane v XX. stoletju preko 16½ milijonov knjig.

Književnost in umetnost

«Slovenka» izhaja 15. vsakega meseca v Gorici. Stane letno 10 lir in se naroča pri upravi v Gorici, Via Favetti 9. — Razen Pregljeve povesti »Dom gospe Serafine« prinaša leposlovne in znanstvene članke, med katerimi se odlikujejo posebno oni od urednice. Prav dobri so tudi sestavki o domu in vzgoji. List je okusno prirejen, lepo urejevan in vreden vsega priporočila.

R. Borch: Bilderatlas zur Geschichte der Pädagogik (Herder, Freiburg. — vel. 8°, VIII. + 124). Delo je izšlo te dni kot dopolnilo k pedagoškemu leksikonu iste izlozbe, tvori pa vseeno samostojno celoto.

Knjiga je razdeljena v tri dele. — Prvi del prinaša na 80 straneh slike pomembnejših pedagofov od najstarejših do najnovejših časov ter nekaj fotografskih posnetkov iz raznih pedagoških del (Orbis pictus i. dr.). Vsaki sliki je pridejan kratek komentar, ki vsebuje življenjepisne podatke in naslove glavnih del z letnicami prvih izdaj. — Drugi del tvori časovni pregled od starega veka do danes. Na 25 straneh so naštetih važnejši pisatelji in njihovi spisi.

V prvem, oziroma drugem delu bi bile zelo umestne navedbe najvažnejših načel in strok, ki so jih obravnavali posamezni pedagozi; razvidne so le deloma iz naslovov naštetih del. Tako bi bil podan vsaj preprost obris razvoja pedagoških ved, delo pa bi pridobilo na notranji zvezi.

Zelo dragocen je tretji, književni del, ki naveda precej obsežno in dobro izbrano literaturo o posameznih pisateljih, njihovih naukah in spisih; služil bo predvsem v izberi knjig in razprav za strokovne študije.

Oprema knjige je okusna, papir razmeroma dober, tisk jasen in cena (okrog 12 lir) primerna. — Delo je dober študijski pripomoček v obliki ličnega albuma. J. Rupnik.

Izšla je te dni lepa zbirka pesmi Toneta Seliskarja pod naslovom: **Trbovlje**. Izdala Slov. socialna matica. Cena 2 L 50 st. — Knjigo bomo ocenili.

Tavčar v češkem prevodu. Novelo dr. Ivana Tavčarja »Cvetje v jeseni« je prevedel na češko dr. Bohuš Vybiral. »Podzimní kviti«, nakladatelj R. Promberger v Olomuci. Prevajalec je na uvodnem mestu podal nakratko življenjske podatke dr. Tavčarja in kratek pregled o njegovem literarnem delovanju.

Pravopisni rječnik s pravopisnim pravilima. Zagreb, tisk i naklada St. Kugli. 2. izdanje.

Listnica uredništva.

Tov. Germeku, predsedniku Zveze. Na vprašanje zakaj ni Učit. list ocenil knjig Šolske matice za l. 1922. je lahek odgovor: ker se nam doslej še niso poslale v oceno!